

Östgötamasamverkan

Strategiprogram 2022-2026

Innehåll

Inledning	3
1. Starkt ledarskap för ett ännu bättre Östergötland	4
1.1 Ledning och styrning i en osäker tid.....	4
1.2 Långsiktig och hållbar ekonomi.....	4
1.3 Ett tryggt Östergötland.....	5
1.4 Attraktiv arbetsgivare	5
1.5 Valfrihet och mångfald för patienter och medarbetare.....	6
2. Hälsa- och sjukvård med hög kvalitet och tillgänglighet.....	7
2.1 Bra och jämlik hälsa för alla	7
2.2 Förbättrad tillgänglighet i vården.....	7
2.3 Nära vård utifrån patientens behov	8
2.4 Psykisk hälsa.....	9
2.5 Satsningar på kvinnosjukvård, förlossningsvård och kvinnors hälsa	10
2.6 En sjukvård av hög kvalitet	10
3. Ett innovativt och attraktivt Östergötland	12
3.1 Starkt och dynamiskt näringsliv	12
3.2 Främja tillgången till kompetens	12
3.3 Goda resmöjligheter i kollektivtrafiken	12
3.4 Regional kultur som når många	13
3.5 Civilsamhället - en god och utnyttjad kraft.....	13
3.6 Stärkt folkhälsa genom friluftsliv, rekreation och idrott	14
3.7 Attraktiv region att besöka och flytta till.....	14
3.8 En hållbar region i framkant.....	14

Inledning

Östergötland är ett fantastiskt län med goda förutsättningar. Vi har en unik möjlighet genom vårt läge, mittemellan de tre stora arbetsmarknadsregionerna i Sverige. Genom våra goda resmöjligheter i kollektivtrafiken och den infrastruktur som finns i länet med den kommande Ostlänken, E4:an och andra viktiga vägar knyter vi inte bara samman länet, utan skapar också möjligheter till samverkan och samarbete med städer och orter runt om oss.

Vårt universitet bidrar till en god kompetensförsörjning, men bidrar också till innovation och utveckling av både ny teknik, forskning och nya företag. Genom jobb och företagande stärker vi också människors möjligheter till utveckling.

Region Östergötland ska vara en hållbar region i framkant, en region som är attraktiv att besöka och flytta till med ett spännande kulturliv som når många. En region där vi stärker folkhälsan genom en god tillgång till friluftsliv och rekreation.

Östergötland har en stolt tradition av att erbjuda vård i världsklass. Universitetssjukhuset i Linköping har tre gånger utsetts till bästa universitetssjukhus. Även Vrinnevisjukhuset i Norrköping och Lasarettet i Motala har fått pallplatser i kategorierna mellanstora respektive mindre sjukhus. De senaste åren har dock sjukhusen tappat mark i ranking, men med en långsiktig plan och organisation för att stärka sjukvårdens kvalitet i Region Östergötland är vi övertygade om att alla sjukhus i Östergötland på nytt kan rankas bland de bästa i Sverige. Våra sjukhus kompletterar – och är beroende av – varandra i allra högsta grad.

Vi blundar inte för att vården i Region Östergötland befinner sig i ett ytterst allvarligt läge. Pandemins påfrestningar, accelererande demografiska utmaningar och en osäker omvärld pressar många verksamheter till det yttersta. Det innebär vårdplatser som inte kan bemannas och vårdpersonal som är utarbetad och som lämnar vår organisation. Tillgängligheten och kvaliteten i hälso- och sjukvården sätts nu på svåra prov.

Det ekonomiska läget kommande år kommer vara extremt ansträngt. Mandatperioden 2022-2026 kommer behöva handla om "back to basics". Det handlar om att bygga upp grunden igen, med fokus på kärnverksamheter och att säkerställa det väsentliga för östgötarnas bästa.

1. Starkt ledarskap för ett ännu bättre Östergötland

1.1 Ledning och styrning i en osäker tid

Östergötland kan bättre, men det krävs ett ledarskap som har fokus på det väsentliga och mod att förändra. Ett ledarskap som ser möjligheterna i vårt län och som har idéerna för hur Östergötland kan utvecklas. Men också ett ledarskap som inte blundar för de problem Region Östergötland står inför och som tar den mycket ansträngda situationen i vården på allvar.

Inflation, krig och energikrisen innebär flera osäkerhetsfaktorer och stora utmaningar att hantera framåt. Till det läggs sjukvårdens stora utmaning med kompetensförsörjning och bemanning av vårdplatser. I dessa svåra situationer är ledning och styrning mer centralt än någonsin.

Från att ha varit bland de bästa i landet, både vad gäller tillgänglighet till vården och ekonomi, pekar kurvorna sedan flera år tillbaka åt helt fel håll. Den utvecklingen måste brytas. Östgötarna ska kunna lita på att få rätt vård, i rätt tid, när den behövs.

Coronapandemin har skapat påfrestningar med uppskjuten vård och trötta medarbetare. Men Region Östergötland befann sig i ett besvärligt läge redan innan pandemins inträde, med rekordstora ekonomiska underskott, växande vårdköer och där våra tre sjukhus halkat ned i ranking över landets bästa sjukhus. Den utvecklingen måste vändas.

Ledning och styrning handlar också om att visa tillit till vårdens medarbetare. Innovationsidéer och engagemang hos vårdens medarbetare ska bättre tas tillvara. För att möjliggöra en vård på lägsta effektiva vårdnivå krävs tydliga stödstrukturer till vårdverksamheter för att utveckla vårdprocesser, vårdflöden och nya arbetssätt.

Krisberedskapen har i allra högsta grad satts på prov under den gångna pandemin, men fortsätter nu att vara högaktuell med anledning av kriget i Ukraina. Det är av stor vikt att säkerställa att planering av det civila försvaret genomförs i enlighet med tidigare fattade beslut, men även utreda hur regionens krisberedskap kan stärkas inför kommande kriser inom alla regionens ansvarsområden.

1.2 Långsiktig och hållbar ekonomi

Östergötland är med sitt geografiska läge, spetskompetenser och framgångsrika näringsliv trots sina goda grundförutsättningar ett län under press. Region Östergötland har, liksom övriga Sverige, att snabbt ställa om och förhålla oss till förändrade ekonomiska förutsättningar och utmaningar. Pandemin har skapat påfrestningar med uppskjuten vård och trötta medarbetare. Den demografiska utmaningen innebär att andelen personer i arbetsför ålder minskar och att andelen äldre och vårdbehövande ökar kraftigt under ett antal år framåt. Region Östergötland har idag vårdplatser som inte kan bemannas och

vårdpersonal som lämnar vår organisation. Det är nu viktigt att använda varje skattekrone på ett ansvarsfullt sätt, med ett tydligt fokus på kärnverksamheter.

Detta ekonomiskt mycket ansträngda läge kräver ett långsiktigt och ansvarsfullt omtag av politiken. Under mandatperioden 2022-2026 kommer därför stor uppmärksamhet riktas på "back to basics". Det handlar om att bygga upp grunden igen, med fokus på grunduppdrag och kärn-verksamheter så att vi verkligen kan säkerställa det väsentliga för östgötarnas bästa.

Varsamhet med skattemedlen kan innebära många olika saker. Det kan vara en översyn av olika avgifter, att beräkna kostnaderna för uteblivna besök och att genomföra större prioriteringsarbeten. Det behövs helt enkelt en ordentlig ekonomisk genomlysning i både stort och smått. En viktig åtgärd är att alla regionens verksamheter vid något tillfälle successivt genomför en så kallad nollbasbudgetering, med en prövning så att varje kostnadspost verkligen bidrar till de huvudsakliga verksamhetsmålen och kärnuppdragen. Ett arbete ska också göras för att möjliggöra kvalitativa jämförelser av insatser i hälso- och sjukvården, både inom och mellan olika verksamheter.

1.3 Ett tryggt Östergötland

Östergötland ska vara ett tryggt län att leva och verka i. För att kunna tillgodose en fungerande hälso- och sjukvård och en tillgänglig kollektivtrafik så är det av största vikt att medborgare i Östergötland känner en trygghet inom såväl vårdsystemet som kollektivtrafiken.

Det finns en trend som visar på att hot och våld från patienter och anhöriga ökar, vilket är en allvarlig utveckling som måste brytas. Aktiva insatser ska genomföras för att minska risker för hot och våld i arbetsmiljön för regionens medarbetare. Likaså är det grundläggande att patienter i våra vårdmiljöer ska kunna känna sig trygga. Akutmottagningarna är särskilt utsatta utifrån utvecklingen av gängkriminaliteten med skjutningar och mord som följd. Region Östergötland ska aktivt verka för att staten ger regionerna större mandat och befogenhet i det preventiva arbetet.

Att bibehålla en god trygghet inom kollektivtrafiken är vitalt för att Östgötatrafiken ska kunna behålla såväl personal som resenärer. Det behövs ett helhetsgrepp kring trygghetsfrågor i Östergötland.

1.4 Attraktiv arbetsgivare

Region Östergötland ska vara en attraktiv arbetsgivare där många vill arbeta, studera och forska. Lönerna ska vara jämställda och konkurrenskraftiga, individuellt satta och påverkbara för en stark löneutveckling. Oskäliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska inte finnas.

Hållbar kompetensförsörjning är en av de största utmaningarna för Region Östergötland. För att vara en attraktiv arbetsgivare behöver regionen fokusera både på att tillvarata och behålla befintlig personal och samtidigt arbeta för att attrahera nya medarbetare. Region Östergötland ska erbjuda en arbetsplats där varje individ får möjlighet att växa med ansvar och därmed också möjlighet att utvecklas. Miljön skall vara tillåtande och engagerande.

I arbetet att bli en mer attraktiv arbetsgivare krävs ett brett paket av åtgärder. Det handlar om allt ifrån att det ska löna sig mer att arbeta när andra är lediga till att skapa fler karriärvägar och minska den administrativa bördan. Region Östergötland ska kunna erbjuda ett hållbart arbetsliv där det dels ska vara möjligt att orka arbeta ett helt yrkesliv, men det ska också vara möjligt att kunna kombinera arbetslivet med ett fungerande familjeliv.

Ett väl fungerande ledarskap är nyckeln till en väl fungerande organisation. Region Östergötland har sedan länge ett väl utvecklat arbete med ledarskapsutbildningar och stöd till chefer och ledare, men det behöver utvecklas och samlas tydligare. Att cheferna känner stöd i sitt ledarskap är en förutsättning för att medarbetarna ska må bra på jobbet och ge invånarna en bra vård. Goda ledare och chefer måste därför stöttas aktivt och ges möjlighet att utvecklas och vidareutbildas. För att säkra framtida förnyelse och ledning behöver sjukvården identifiera och stödja utveckling av medarbetare med intresse för att leda. Fler måste vilja och våga vara chefer inom vården.

Region Östergötland ska tillvarata medarbetarnas idéer, uppmuntra till ansvarstagande och skapa delaktighet. Delaktighet bidrar till förståelsen för utvecklingsprocesser och för vad som krävs av var och en för att uppnå mål och arbeta för ständiga förbättringar. Delaktighet är nödvändigt för såväl medarbetarnas välbefinnande, som organisationens effektivitet. Tillit är ett nyckelord i sammanhanget. Tillit till våra chefer att, tillsammans med fackliga organisationer och medarbetare, finna lösningar som fungerar just hos dem, på deras avdelning eller klinik.

Med bemanningskrisen i vården har beroendet av bemanningsföretag vuxit sig allt starkare. Fördelarna med egen fast personal, som trivs på sitt arbete, är många. Inte minst när det gäller kontinuiteten för både medarbetare och patienter. Beroendet av bemanningsföretag ska därför brytas.

1.5 Valfrihet och mångfald för patienter och medarbetare

Hälso- och sjukvården blir bättre av en ökad mångfald av utförare, som lyfter fram människors och verksamheters olika kvaliteter. Samtidigt ges patienter ökad delaktighet när vårdgivare både kan väljas och väljas bort. Men även om olika utförare ska uppmuntras är det självklart att den offentliga hälso- och sjukvården ska vara en attraktiv arbetsgivare med bra bemanning.

Vårdval är i de flesta fall den bästa modellen för att bygga mångfald och valfrihet underifrån inom hälso- och sjukvården, genom att det alltid är patientens val som styr om nya aktörer ska kunna etablera sig. Samtidigt ska Region Östergötland fokusera på att ställa tydliga krav på alla utförare och följa upp kvaliteten på den vård som ges. Vårdval ska därför införas inom fler områden inom specialistsjukvården. Samverkan mellan Region Östergötland och privata vårdgivare ska förbättras, med kontinuerlig dialog i syfte att östgötarna ska erbjudas en så bra vård som möjligt – oavsett utförare.

Valfrihet och mångfald ska också bejakas för vårdens medarbetare. Sjukhusanställd personal ska få ökade möjligheter att arbeta vid privata enheter och att fristående privata enheter ges incitament att medverka vid sjukhusens forsknings-, utbildnings- och

utvecklingsverksamheter samt jourorganisation. Genom olika typer av flexibla arbetsformer där medarbetarna får möjlighet att växla mellan ”tyngre” dygnet-runt-verksamhet och dagtidsverksamhet ges möjligheter till ett mer hållbart arbetsliv utifrån den enskildes förutsättningar. För att uppnå detta behöver bland annat regelverken kring så kallade bisysslor ses över.

2. Hälsa- och sjukvård med hög kvalitet och tillgänglighet

2.1 Bra och jämlik hälsa för alla

En bra och jämlik hälsa är en av de viktigaste faktorerna för hållbar tillväxt, utveckling och välfärd. Omvänt finns ett samband genom att människors hälsa påverkas positivt om det finns möjlighet till bra utbildning och egen försörjning för alla. Hälsa- och sjukvården har här en särskilt viktig roll att förebygga ohälsa genom råd och information. Därutöver måste vården och omsorgen vara sammanhållen för att individen ska vara medskapare i sin hälsoutveckling i syfte att stärka den enskildes egenmakt över sin egen hälsa och sjukdom.

För att skapa en god hälsa och livskvalitet gäller det att hälsa- och sjukvården ger samma chanser till alla, oavsett var man bor eller vem man är. Idag finns skillnader exempelvis i behandlingsmetoder, förskrivning av läkemedel och tillgänglighet. Genom att Region Östergötland tydligare följer upp, analyserar och agerar ska dessa onödiga skillnader minska och fler få chansen till en god hälsa och livskvalitet.

De stora folksjukdomarna och de flesta kroniska sjukdomar är möjliga att förebygga genom att påverka ohälsosamma levnadsvanor. Riktat hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete är en förutsättning för att minska sjukligheten i befolkningen och behovet av vårdinsatser i ett längre perspektiv. Att anstränga sig och göra vad man kan för att ta hand om sin hälsa innebär att den som verkligen har behov av vård kan få det snabbare. Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet ska därför utvecklas ytterligare.

God och jämlik tandhälsa ska finnas i hela Region Östergötland. Verksamheten ska fokusera på hälsofrämjande, förebyggande och god tandvård på lika villkor för befolkningen. Samverkan mellan tandvården, kommunerna och hälsa- och sjukvården ska öka för att möjliggöra att grupper med risk för sämre munhälsa får regelbunden kontakt med tandvården. God munhälsa är en viktig faktor för att förebygga sjuklighet, inte minst bland äldre. Därför är det viktigt att munhälsan följs upp på äldremottagningarna som har hand om just äldre och sköra patienter.

2.2 Förbättrad tillgänglighet i vården

Under en längre tid har vårdköerna vuxit sig långa inom flera områden i Region Östergötland. Det handlar om allt från cancerpatienter som skickas till andra regioner för att

få den så livsnödvändiga vård som de behöver, till barn och unga som är i behov av psykiatrisk vård där varje dag av väntan ofta innebär stort lidande både för barnet och familjen runt omkring. Region Östergötland ska bryta denna negativa trend genom att ta fram en generalplan för tillgänglighet, som syftar till att kraftigt minska köerna till vården.

Primärvården i Östergötland är navet för att skapa en sammanhållen vård, framför allt för de mest sjuka äldre. Men vården behöver också komma närmare invånarna via olika mobila insatser. Det handlar om att utveckla mobila team, avancerad hemsjukvård, den kommunala omsorgen och hemsjukvården, digitala tjänster, stöd till avancerad egenvård och olika typer av nära mottagningar såsom äldre- och ungdomsmottagningar. Tillgängligheten till tandvården behöver också förbättras, där en del i det arbetet är att införa mobila tandvårdskliniker.

Region Östergötland ska via den fristående vårdlotsen och övrigt tillgänglighetsarbete stödja den Nationella vårdförmedlingen, för att öka möjligheterna för patienter som väntar i vårdkö att kunna få vården utförd i andra regioner.

2.3 Nära vård utifrån patientens behov

Vårdcentralerna är basen i hälso- och sjukvården och den naturliga ingången till vården. Alla listade patienter ska känna trygghet i att de har tillgång till en god och tillgänglig vård på sin vårdcentral. Likaså behöver den som är äldre och skör tryggheten som skapas av att träffa samma läkare och andra medarbetare vid sina besök. Personkännedom, kontinuitet och anpassning efter de individuella behoven är viktigt för att förebygga framtida vårdbehov. Östergötland ska ha väl fungerande äldremottagningar på vårdcentralerna. Det minskar risken för besök på akutmottagningarna och inläggning på avdelning. Samma kontinuitet och trygghet i vårdkontakt ska gälla för den som bor på kommunens särskilda boenden.

I harmoni med vårdcentralernas fokus på kontinuitet och personkännedom ska den digifysiska vården och tillgängligheten utvecklas och ligga i framkant i Region Östergötland. Framtidens digitala vård ska möjliggöra "en väg in" med hög grad av tillgänglighet, innovation och vård nära patienten såsom egenvård, egenmonitorering och avancerad hemsjukvård. Patienten ska sömlöst vara i centrum för vården oavsett vårdnivå och vårdgivare.

I detta paradigmskifte som sker inom svensk hälso- och sjukvård ska även stora delar av specialistvården ske utanför sjukhusen, närmare patienten. Med patienten i centrum ska olika huvudmän och vårdgivare genom strukturer och incitament samverka över gränserna. Utvecklingen av Nära vård ska vara god, oavsett var man bor i länet. En uppföljning ska göras av "framtidens bästa primärvård" och en översyn behöver göras av målbilden i samverkan med kommunerna. Med en tillitsbaserad styrning ska professionerna medges arbetsro så de får arbeta utifrån kvalitetsmål och tillit snarare än detaljstyrning. I arbetet med förflyttning av Nära vård behöver ersättningsmodellen ses över, så att incitamenten för att "göra rätt" ökar.

Genom att identifiera och erbjuda ett anpassat mottagande för de mest sköra sparas både mänskligt lidande och framtida vårdkostnader. Äldremottagningarna ska därför fortsätta att utvecklas.

Attraktiviteten att arbeta inom primärvården ska öka. Läkarbristen inom primärvården är stor och vissa vårdcentraler har ett betydligt större patientansvar än vad verksamheten har bemanning för, vilket inte är hållbart i utvecklingen av den nära vården. De listade patienternas behov av tillgänglighet och kontinuitet behöver tryggas genom att förutsättningarna och belastningen ses över. En viktig arbetsmiljöfråga är att kunna medges listningsstopp och att inte primärvården får uppdrag utan att kompetensförsörjningen är säkrad.

En långsiktig plan ska tas fram för hur man ska kunna närma sig Socialstyrelsens riktvärde på 1100 listade per läkare och målvärdet om 10 000 patienter per vårdcentral. För att lösa bristen på allmänläkare behövs en handlingsplan. Antalet ST-tjänster ska utökas och incitament behövs för att arbeta full tid och högre upp i ålder. Utbildningstjänster för distriktsköterskor och även andra kompetenser ska ses över. Det är också viktigt med tillgång till psykosocial personal.

2.4 Psykisk hälsa

För att kunna arbeta och leva ett gott liv behövs såväl psykisk som fysisk hälsa. En samlad översyn ska göras av vuxenpsykiatri i länet. De förebyggande och hälsofrämjande insatserna som gör viktig skillnad för ett hållbart mående ska förstärkas och samverka med länets kommuner, patientorganisationer och idéburna organisationer ska öka.

Ett extra fokus ska läggas på barn och ungas välmående. Informationsinsatserna och det praktiska stödet ska öka, med verktyg för att hitta den egna förmågan och hur man med så kallade copingstrategier får kontroll på svåra känslor och situationer i livet. Uppdraget till Barnhälsan och Ungdomsmottagningen ska förstärkas, så att alla utan dröjsmål får rätt förutsättningar för att återta kontrollen i tillvaron när det kommer en svacka. Det ska vara "en väg in" för den som mår dåligt, oavsett vårdnivå, så att rätt stöd och uppföljning ges för rätt behov. Den som inte är i behov av specialistpsykiatri ska snabbt få rätt hjälp på en lägre vårdnivå så att de inte belastar kön till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Väntetiderna till BUP ska förkortas mellan utredning, diagnos och behandling. En handlingsplan för detta ska tas fram.

Den negativa trenden med dåligt mående ska vändas med en bredd av insatser, både på lång och kort sikt. Ungdomars eget engagemang ska öka, exempelvis genom att utbilda elevambassadörer som sedan kan bidra till en skolmiljö som främjar elevers fysiska och psykiska välmående. Digitala stöd och plattformar som inspirerar till fysiskt och psykiskt välmående ska tas fram, specifikt riktade till barn och unga. Fler volontärsamarbeten med idéburna organisationer ska skapas, som möjliggör för nya möten och medmänskliga samtalsstöd för unga personer som behöver en lots i sin tillvaro.

2.5 Satsningar på kvinnosjukvård, förlossningsvård och kvinnors hälsa

Kvinnohälsa och kvinnosjukvård omfattar många områden och spänner över hela livet. I undersökningar både nationellt och regionalt framkommer att kvinnor upplever att de får kämpa i vården generellt för att bli tagna på allvar. Bland annat förlossningsvården är en verksamhet som är hårt pressad, där många går på knäna och behöver fler kollegor.

Vårdkedjan ska stärkas från graviditeten, genom förlossningen till efterkontroller. Varje födande kvinna har rätt till en trygg och säker graviditet och förlossning. Barnmorskorna i Östergötland behöver bli fler, så att arbetsförhållandena blir bättre och så att risken för stress och platsbrist inte skapar otrygghet. En genomlysning ska göras och sedan en handlingsplan med insatser för att rekrytera och behålla fler barnmorskor i förlossningsvården. Efter förlossningen ska efterbesöken fånga upp de kvinnor som behöver hjälp, eftersom besvär som inte läker är skador som behöver åtgärdas. Det behövs tydligare riktlinjer och ökade krav på kontinuerlig fortbildning av personal, så att alla kvinnor får samma rätt till åtgärd oavsett var i länet de bor.

Det är viktigt att fånga upp psykisk skörhet i anslutning till graviditet och förlossning. Den som mår bra under graviditeten men som tidigare i livet upplevt ångest, depression eller traumatiska upplevelser har enligt forskningen en ökad risk att drabbas. Kunskapen ska användas förebyggande, så att insatser mot exempelvis förlossningsdepression snabbt sätts in vid behov.

Det råder brist på specialister inom kvinnosjukvård och tillgängligheten till gynekologer behöver förbättras. Med vårdval i gynekologi kommer både valfriheten och tillgängligheten att öka eftersom det möjliggör för privata alternativ att etablera sig och utvecklas. Väntetiden ska också minska för provsvar om cancer, så att oron minskar och eventuella behandlingar inte blir fördröjda på grund av långa ledtider.

Informationsinsatser och forskning ska öka. Det behövs ökad kännedom om kvinnorelaterade problem och sjukdomar i sjukvården generellt och vården för sexuellt utsatta ska förstärkas. Forskningen behöver prioriteras kring kvinnosjukdomar samt kvinnors vård och hälsa.

2.6 En sjukvård av hög kvalitet

Region Östergötland ska arbeta aktivt för en kvalitativ vård över hela länet. Östergötland är ett stort län med många kommuner och god vård ska tillhandahållas även på landsbygden och i de mindre orterna.

Hälso- och sjukvården i Region Östergötland ska bedrivas utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Vårdens inriktning ska vara personcentrerad, där individens behov står i centrum. En trygg och kvalitativ hälso- och sjukvård är till gagn både för individen, men också för regionen som helhet. Med effektivitet, kvalitet och förebyggande arbete kan Region Östergötland också säkra att vårdens resurser kommer till bästa möjliga användning.

De östgötska invånarna förtjänar den bästa hälso- och sjukvården oavsett var i länet eller var i livet de befinner sig.

Region Östergötland ska bedriva en universitetssjukvård av hög klass, i nära samverkan med Sydöstra sjukvårdsregionen och med Linköpings universitet. Det ska vara internationellt slagkraftig klinisk och translationell forskning, med mötet mellan människa, teknik och samhällsnytta som ledord. Tydliga stödstrukturer ska finnas för forskare i Region Östergötlands verksamheter.

Utvecklingen av universitetssjukvården är helt nödvändig för att kunna möta nivåstruktureringen av den högspecialiserade vården. Förutsättningarna för medicinsk forskning i Östergötland ska stärkas, för att uppnå en forskning som ligger i framkant och som bidrar till att utveckla nya metoder och idéer. Nya tekniska lösningar ska användas för att på ett bättre sätt kunna möta människors behov av information och kommunikation inom olika verksamhetsområden, men även för att utveckla vården.

Ett led för att stärka kvaliteten och framförallt minska lidandet för Östergötlands innevånare är att arbeta mer förebyggande och strategiskt kring vårdskador och sårvård. Med bättre rutiner och stärkt kompetens inom området kan många vårdskador förebyggas. Detta är något som sparar både resurser och mänskligt lidande.

En strategisk funktion i form av en Äldrevårdsöverläkare ska tillsättas, centralt i regionen, med ansvar för att tillvarata gruppen äldres behov, säkerställa hela vårdkedjan, driva utvecklingsarbete med mera. Inte minst pandemin visar behovet av en sådan övergripande ansvarsroll. Region Östergötland ska också verka för en utökad läkarmedverkan i den kommunala äldrevården och ett stärkt samarbete med kommunerna. Den palliativa vården ska stärkas med bland annat satsningar på valfrihet och mångfald i utbudet när det kommer till vård i livets slutskede.

Vården ska koordineras och samordnas runt den enskilde patienten, för att uppnå en hög kvalitet på hälso- och sjukvården i hela länet. Att utveckla den nära vården handlar inte enbart om att tillföra resurser till vårdcentralerna utan också om att utveckla mobila team, avancerad hemsjukvård, den kommunala omsorgen, digitala tjänster och stöd till avancerad egenvård liksom utveckling av olika typer av nära mottagningar.

Det är också självklart att både Universitetssjukhuset i Linköping, Vrinnevisjukhuset i Norrköping och Lasarettet i Motala ska kunna utvecklas utifrån sina egna förutsättningar samt erbjuda akutsjukvård, som är öppen dygnet runt, och hålla hög tillgänglighet och patientsäkerhet.

All verksamhet, oavsett storlek eller driftsform, ska hålla en hög vårdkvalitet. Det kräver en ständig utveckling av hälso- och sjukvården och arbetssätt som medvetet stödjer ett kontinuerligt förbättringsarbete. Verksamheter som arbetar med både forskning och utbildning utvecklas i högre grad. Idag finns forskning och utbildning över hela länet och Region Östergötland ska fortsätta att utveckla detta ytterligare. Region Östergötland ska vara en ledare för regionala innovationsinsatser, med hälso- och sjukvården som hävstång, för snabb tillväxt och innovation inom life science-området. Ett fortsatt digitaliseringsarbete är av största vikt för regionen och ska implementeras effektivt och behovsstyrt.

3. Ett innovativt och attraktivt Östergötland

3.1 Starkt och dynamiskt näringsliv

Ett starkt och dynamiskt näringsliv är en grundsten för en attraktiv region. Det är genom fler företagare och växande företag som ytterligare jobb skapas. Med en stark tillväxt kan vi också satsa ytterligare resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten och livskvaliteten i Östergötland.

Möjligheterna för att utveckla både befintliga och nya företag inom hälso- och sjukvårdsområdet är stora i vår region. Därför är arbetet med Life Science-strategin och Life Science-noden East Sweden MedTech viktigt för att nyttja den kunskap och kompetens som finns, liksom de starka miljöer som finns inom digitalisering och artificiell intelligens, både vid universitetet och i näringslivet.

En viktig gren av det östgötska näringslivet är de så kallade gröna näringarna, där Östergötland har en nationell tätposition. Här är det viktigt att fortsätta utvecklingen av regionens företagskluster för gröna näringar, Vreta Kluster.

Genom tydliga strategier och genom att bidra till samverkan och mötesarenor skapar Region Östergötland förutsättningar för utvecklingen av näringslivet i hela länet. Det är viktigt med ytterligare insatser som främjar positiva attityder till entreprenörskap hos unga.

3.2 Främja tillgången till kompetens

Tillgång till kompetens är en viktig faktor för förnyelseförmågan och konkurrenskraften i det östgötska näringslivet. Ett utbildningsutbud som matchar arbetsmarknadens behov är centralt för en fungerande kompetensförsörjning. För att öka möjligheterna för utbildningsanordnare att anpassa utbildningarna efter dessa behov krävs samverkan. För att bättre matcha arbetsmarknadens behov ska Region Östergötland mer tydligt samverka med Östergötlands kommuner med universitet, bildningsförbund och andra utbildningsanordnare.

3.3 Goda resmöjligheter i kollektivtrafiken

För att Östergötland ska vara attraktivt att bo, verka och leva i är vi beroende av en tillgänglig kollektivtrafik med en god infrastruktur. Den östgötska kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för samtliga invånare i länet, med samhällsnytta som ledord.

Det behövs en politisk översyn av hur kollektivtrafiken styrs och vilka mål den ska uppfylla. Ökad hänsyn måste tas till de som bor utanför tätorterna och landsbygdens intressen behöver sättas högre upp på agendan. Region Östergötland ska även arbeta för att öka tryggheten, genom att bland annat minska tjuvåkning inom kollektivtrafiken i kombination med andra insatser.

Det är av högsta vikt för Region Östergötland att aktivt verka för en snar byggstart av Ostlänken. En ökad kapacitet på stambanan är nödvändig för att tillgodose ökade trafikflöden av både gods- och persontrafik genom vårt län. Ostlänken leder till ett mer sammanbundet Östergötland, ett starkare näringsliv och en mer tillgänglig kollektivtrafik till och från länet, såväl norrut som söderut.

I arbetet med kollektivtrafikens utveckling behöver ökad hänsyn tas till Östergötlands näringsliv. Därför är det viktigt att i samråd med övriga aktörer, samt tillsammans med andra län, aktivt verka för en fortsatt statlig upprustning av våra länsbanor som kan möjliggöra ökad tillväxt och arbetspendling till Östergötland samt kringliggande kommuner.

3.4 Regional kultur som når många

Kultur binder samman Östergötland socialt – med möten, reflektion och bildning. Individen hittar skönhet och mening i kultur, men även möjlighet till utveckling och bildning. Samhället hålls samman och blir öppet av en fri, kreativ och mångfacetterad kultur. Östergötland ska därför ha ett starkt kulturliv med både bredd och spets som når ut till många.

Region Östergötland är en viktig aktör för den regionala kulturen såsom finansiär av länets främsta kulturinstitutioner och delar av det fria kulturlivet i Östergötland. I konkurrensen mellan städer och regioner är både kulturen och större idrottshändelser viktiga. Ett rikt kulturliv i Östergötland gör det attraktivt för företag och medborgare att flytta hit.

Det är också viktigt att begreppet kultur inte bara rymmer det utbud av musik, teater och utställningsverksamhet, som traditionellt har ett omfattande offentligt stöd, utan även inkluderar nyskapande, experimentell verksamhet och ungdomskulturens olika former, inte minst för att förbättra möjligheterna till eget skapande på likvärdiga villkor för flickor och pojkar. Region Östergötland har en nyckelroll i att främja ett högkvalitativt kulturutbud i hela regionen.

3.5 Civilsamhället - en god och outnyttjad kraft

Civilsamhället och Region Östergötland ska ha ökad samverkan. Det är den idéburna sektorn som ofta på tidigt stadium har örat mot marken och identifierar behov som uppstår. Överenskommelsen mellan Region Östergötland och ett stort antal idéburna organisationer är en bra utgångspunkt för samarbeten som skapar samhällsnytta. Detta ska stöttas upp personellt inom Region Östergötland så att konkreta samarbeten i ökad utsträckning ska kunna utvecklas, såsom Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP).

Ensamhet är ett stort problem, för både sjuka och friska i både tätorter och på landsbygd. Det är ett av många områden där civilsamhällets resurser bättre ska tas tillvara för att skapa samhällsnytta. Ett exempel för att motverka att ensamhet skapar ohälsa är social aktivitet på recept, som ska utvecklas inom primärvårdens områdesansvar. Ofrivillig ensamhet vid svår sjukdom är en annan sida av problemet med ensamhet. Många dör idag utan någon vid sin sida, även på sjukhus. Detta är ett exempel där resurspersoner av annat slag än ordinarie vårdpersonal kan fylla ett viktigt behov utifrån det medmänskliga perspektivet.

3.6 Stärkt folkhälsa genom friluftsliv, rekreation och idrott

För att stärka folkhälsan hos östgötarna behövs bra möjligheter till friluftsliv, rekreation och idrott. Därför ska Region Östergötland arbeta aktivt i enlighet med den gemensamt framtagna Folkhälsostrategin. Det innebär bland annat att ge förutsättningar för företag, organisationer, föreningar och kommuner att kunna starta och utveckla olika verksamheter inom natur- och friluftsområdet samt aktivt arbeta för att öka invånarnas kunskap om natur- och kulturmiljö. Region Östergötland ska fortsätta utveckla och kvalitetsförstärka Östgötaleden, i samverkan med länets kommuner och de föreningar som ansvarar för ledens skötsel.

Idrott och föreningsliv bidrar med viktiga hälsoeffekter för människors välbefinnande genom hela livet och ger många barn och unga en värdefull gemenskap. Genom en idrottspolitisk plan är Region Östergötland med och stärker föreningslivet och idrottsrörelsen – dels ur ett folkhälsoperspektiv och dels för att förbättra tillgängligheten till aktiviteter och föreningsliv oavsett ålder, kön eller bakgrund. Även besöksnäringen i länet främjas av en idrottsplan.

3.7 Attraktiv region att besöka och flytta till

Upplevelser och aktiviteter bidrar till attraktionskraft för en region, vilket i sin tur påverkar in- och utflyttning, invånarnas självbild, företagsetablering och besöksnäringens möjligheter. Konkurrensen om nationell och internationell uppmärksamhet är stark. För att stärka besöksnäringen och få fler besökare till regionen har Region Östergötland ett utvecklat samarbete mellan Östergötlands kommuner, besöksnäringen och övrigt näringsliv.

Region Östergötland har en viktig roll i att främja samverkan mellan nationellt starka besöksmål, såsom Kolmårdens Djurpark, Göta Kanal och Astrid Lindgrens Värld, samt för de nationellt erkända muséerna och musik- och teaterscenerna.

Regionen ska, i samverkan med kommuner, främja externa etableringar av familjeinriktade besöksmål i Östergötland. Genom att möjliggöra större och återkommande arrangemang inom kultur, idrott, mässor och konferenser stärks bilden av Östergötland som en attraktiv region. Besökare i vårt län som får positiva upplevelser bidrar till att sprida bilden av en attraktiv region.

3.8 En hållbar region i framkant

Hållbarhetsbegreppet omfattar både den sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarheten och det är något som ska genomsyra Region Östergötlands verksamhet på samtliga nivåer. I hållbarhetsperspektivet ska finnas en balans mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor som stärker regionen och dess verksamhet.

Den sociala hållbarheten är en central del för Region Östergötland och genom att arbeta in sociala villkor i regionens upphandlingar kan det bidra till att få långtidsarbetslösa i arbete och bryta utanförskap.

Region Östergötland ska arbeta mer effektivt och medvetet med offentlig upphandling och höja kompetensen på våra upphandlingsenheter för att därigenom kunna få en mer effektiv inköpsprocess med bättre och mer prisvärda avtal.

Det är också av stor vikt att Region Östergötland arbetar med en större miljömässig medvetenhet i våra upphandlingar och att de i största möjliga mån ska vara giffria, till exempel när det kommer till förbrukningsartiklar.

Region Östergötland ska vara ett föredöme i miljöarbetet, bland annat genom att minska vårt avfall och genom hållbara transporter, investeringar och byggnationer, med positiva effekter för regionens ekonomi och miljö. Region Östergötland stödjer satsningar som främjar produktion av fossilfri energi, vilket gör regionen mer robust mot förändringar i omvärlden. Det skapar i sin tur goda livsvillkor även för framtiden. FN:s Agenda 2030 ska vara vägledande i Region Östergötlands hållbarhetsarbete.

Som ett led i att främja en hållbar livsmedelsproduktion ska Region Östergötland arbeta för att fullfölja intentionerna i den regionala livsmedelsstrategin.

Region Östergötland ska ta vara på lärdomar från pandemin och se över möjligheten för fortsatta digitala möten i regionens verksamhet där det är lämpligt, för att därigenom spara tid och resurser.